

ГУМАНІЗМ І БАЖАННЯ СЛУЖИТИ НАРОДОВІ – ПІДГРУНТЯ РЕФОРМИ ОСВІТИ

Дольська О.О.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Г. Сковорода був знайомим з ідеями Реформації та Просвітництва. Його мандрування Європою співпадає із формуванням ідей нового для того часу характеру освіти. В цей період зростає високий статус людини і його розуму (спадщина епохи Відродження), а «оскільки люди в цьому дуже важливому відношенні були рівні, то в принципі вони мали рівне право участі в колективних рішеннях». Таким чином, малося на увазі, що в природі людської натури закладено політична участь, активне членство в політичному співтоваристві, до якого дана людина належить – тобто те, що ми зараз розуміємо як громадянство. Формується й розуміння гуманізму, патріотизму як громадянської доблесті (virtus) і безмежного бажання служити своєму народові. Ідея реформування освіти ґрунтувалася філософією. У 1605 році Бекон пише роботу «Мужнє народження часу» («Велике відновлення влади людини над всесвітом»). У центрі уваги – спектр пізнавальних образів і відносин Людина-Бог, Людина-Природа, а також феномен роботи і творіння. Трохи пізніше з'являється ще одна його робота «Просування освіти». Це був текст реформи освіти. Він пояснював роль і практичне значення природних наук. Його знамените гасло «Знання – сила» змушувало орієнтуватись на пошук нових відкриттів в природі: в полі, майстерні, біля горну коваля. Влада над природою відкрила б шлях до довголіття, до здатності раціонально організувати міжособистісні відносини, виховні, сімейні, соціальні, економічні, і навіть політичні. Коменський зауважив, що це нова філософія. Ідеї Бекона необхідно розглядати як план по створенню універсального коледжу, універсального університету, універсальної школи.

Але С.С. Аверінцев з висоти ХХ ст. писав про складний характер розвитку розуміння розуму і раціональності: традиційна раціональність була забута Новим часом, а вона така, що аж ніяк не розділена із совістю і серцем. Це означає наступне: раціональність розуміє речі серцем, розумом совісті, розумом волі. Тому він ставив наголос на новій раціональності, що була водночас протиставленням дурнуватою ірраціоналізму та плоскому дурному раціоналізму. Бо за умов поєднання серця та розуму на ґрунті зважування власних розумових рухів, співбесід, виробляється *sophrosyne*, *prudencia* – розсудливість, цнотливість. Отже філософія завжди виступає підґрунтям в реформах освіти.

Література:

1. Webster Ch. The Great Instauration: Science, medicine and reform 1626–1660. Ch. Webster. London: Duckworth, 1975. 630 p.
2. Бекон Ф. О достоинствах и приумножении наук. Сочинения. В 2-х тт. М.: «Мысль», 1977. Т.1. С. 81–524.